

Instytut Pamięci Narodowej
Komisja Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu
Oddział w Szczecinie

Szczecin 2019

*Maciej
Kalenkiewicz*
1906-1944

Maciej Kalenkiewicz

1906-1944

Instytut Pamięci Narodowej
Komisja Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu
Oddział w Szczecinie

Szczecin 2019

Tekst:

Krzysztof A. Tochman

Korekta:

Ewa Pankanin

Projekt graficzny i skład:

Stilus Rajmund Dopierała

Druk:

Media Brothers

Ikonografia (wybór Grzegorz Kaźmierczak):

Zbiory prywatne Marii Danuty Wołagiewicz

Fragmety map pochodzą z domeny publicznej:

<http://polski.mapywig.org>

Zdjęcie na okładce i stronie tytułowej:

Maciej Kalenkiewicz (Ze zbiorów Marii Danuty Wołagiewicz)

Zdjęcie na odwrocie okładki:

Krzyż Virtuti Militari V kl. (domena publiczna)

Broszura towarzyszy filmowi: **Kotwicz. Ostatni komendant**

Realizacja: Grzegorz Kaźmierczak, Michał Matys, Borys Panfil

Produkcja: IPN-KŚZpNP Oddział w Szczecinie i Film Kong, 2019

© Instytut Pamięci Narodowej
Komisja Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu
Oddział w Szczecinie

Szczecin 2019

Maciej Kalenkiewicz
(Ze zbiorów Marii Danuty Wołagiewicz)

Maciej Kalenkiewicz

„Kotwicz”, „Bóbr”, „Kotwica”, „Maciej”

Nazwiska konspiracyjne:

Jan Kaczmarek, Jan Kotwicz, Maciej Kotwicz

Oficer Wojska Polskiego i Polskich Sił Zbrojnych,
współtwórca formacji cichociemnych,
komendant Podokręgu Armii Krajowej Nowogródek,
ppor. sł. st. saperów (15 VIII 1926),
por. sł. st. (15 VIII 1928),
kpt. sł. st. (1 I 1936),
mjr sł. st. (27 XII 1941),
ppłk (18 VIII 1944)

Jan Kalenkiewicz,
ojciec M. Kalenkiewicza
(Ze zbiorów Marii Danuty Wołagiewicz)

Helena z Zawadzkich,
matka M. Kalenkiewicza
(Ze zbiorów Marii Danuty Wołagiewicz)

Maciej Kalenkiewicz z siostrą
(Ze zbiorów Marii Danuty Wołagiewicz)

Kadeci z Modlina
(Ze zbiorów Marii
Danuty Wołagiewicz)

Dom rodzinny
Kalenkiewiczów
w Trokienikach
(Ze zbiorów Marii
Danuty Wołagiewicz)

Urodzony 1 lipca 1906 r. w Pacewiczach (pow. Wołkowysk), syn Jana (ziemianina, właściciela majątku Trokieniki, posła do sejmu RP w latach 1922–1927) i Heleny z d. Zawadzkiej. W latach 1916–1920 uczęszczał do Gimnazjum Nauczycieli i Wychowawców w Wilnie (późniejsze Gimnazjum Państwowe im. Zygmunta Augusta), a od 1920 r. – do Korpusu Kadetów nr 2 w Modlinie, gdzie w 1924 r. uzyskał maturę.

Maciej Kalenkiewicz 1906–1944

Maciej Kalenkiewicz
z przyjaciółmi,
Kasprowy Wierch, 1937 r.
(Ze zbiorów Marii Danuty Wołągiewicz)

Rodzina Kalenkiewiczów. Maciej z żoną Ireną
i dwiema córkami Danutą i Agnieszka, 1939 r.
(Ze zbiorów Marii Danuty Wołągiewicz)

Plaża pod Nowym Dworem.
Tala Górską, Irena Kalenkiewicz
z córką, lipiec 1939 r.
(Ze zbiorów Marii Danuty Wołągiewicz)

Ożenił się 28 czerwca 1934 r. z Ireną Erdman (1908–1994), polonistką; mieli dwie córki: Marię Danutę (ur. 1935), po mężu Wołągiewicz, archeologa i Agnieszkę (ur. 1939), po mężu Mironowicz, chemika.

Maciej Kalenkiewicz
(Ze zbiorów Marii
Danuty Wołągiewicz)

Maciej Kalenkiewicz
(Ze zbiorów Marii Danuty Wołągiewicz)

1 sierpnia 1924 r. wstąpił do Oficerskiej Szkoły Inżynierii i po jej ukończeniu z pierwszą lokatą 17 października 1927 r. został przydzielony do 1. Pułku Saperów Legionów im. Tadeusza Kościuszki jako dowódca plutonu. Od września 1928 r. był instruktorem w Szkole Podchorążych Rezerwy Saperów w Modlinie. 23 sierpnia 1929 r. otrzymał przydział do CWS. We wrześniu 1930 r. przeniesiono go służbowo na Wydział Inżynierii Lądowej Politechniki Warszawskiej; studia ukończył 17 grudnia 1934 r. i uzyskał dyplom inżyniera urządzeń i komunikacji miejskich (praca dyplomowa pt. „Wyniki prób laboratoryjnych dozowania składników betonu według metody prof. W. Paszkowskiego”; ogłosił ją drukiem w „Przeglądzie Technicznym” 1934, nr 24). Pisał w tym czasie wiersze i nowele, które publikował w tygodniku ilustrowanym „Świat” (1932) i „Kurierze Warszawskim”. Część z nich została wydana w zbiorze pt. *Niepodlegli ciemności*. Antologia poezji cichociemnych (Zwierzyniec–Zamość 1992). W 1934 r. powtórnie przydzielono go do CWS i wyznaczono na dowódcę kompanii w Szkole Podchorążych Rezerwy Saperów w Modlinie. 19 marca 1936 r. jako jedyny ze swego rocznika awansował do stopnia kapitana. W styczniu 1938 r. po egzaminie z pierwszą lokatą (na ok. 800 kandydatów) został przyjęty do Wyższej Szkoły Wojennej i w listopadzie tego roku rozpoczął zajęcia. 1 lipca 1939 r. ukończył I rok studiów (XIX promocja). Wybuch wojny uniemożliwił mu ich dokończenie, jednak rozkazem NW w Wielkiej Brytanii z 17 października 1944 r. otrzymał pośmiertnie tytuł oficera dyplomowanego.

Maciej Kalenkiewicz, Warszawa 1933 r.
(Ze zbiorów Marii Danuty Wołagiewicz)

Maciej Kalenkiewicz
(w środku) i saperzy,
Modlin 1936 r.
(Ze zbiorów Marii Danuty Wołagiewicz)

Maciej Kalenkiewicz
na klaczy Extra
na czeskiej granicy
(Ze zbiorów Marii
Danuty Wołagiewicz)

Maciej Kalenkiewicz (stoi za kierowcą),
Cieszyn, październik 1938r.
(Ze zbiorów Marii Danuty Wołagiewicz)

Dowódca Maciej Kalenkiewicz
(drugi z prawej) ze sztabem
i manewry jesienne,
wrzesień 1939 r.
(Ze zbiorów Marii
Danuty Wołagiewicz)

Pod koniec sierpnia 1939 r. dostał skierowanie do sztabu 14. DP w Poznaniu, a następnie do sztabu Suwalskiej Brygady Kawalerii wchodzącej w skład SGO „Narew”. Nadzorował budowę umocnień osłaniających Augustów i ciągnących się wzdłuż Kanału Augustowskiego i Biebrzy. Od 15 września 1939 r. pełnił funkcję adiutanta taktycznego 110. p.uł. (Brygada Rezerwowa Kawalerii „Wołkowysk”) w grupie gen.bryg. Wacława Przeździeckiego i brał udział w potyczkach z Niemcami i Sowieciami, m.in. pod Dolistowem (24 września 1939 r.). 28 września został mianowany szefem sztabu części pułku (oddziału) mjr. Henryka Dobrzańskiego, a 3 października 1939 r. wyznaczony na zastępcę Dobrzańskiego, dowódcy Oddziału Wydzielonego WP. W końcu listopada przebywał w Warszawie z „Hubalem”, który spotkał się z gen. Michałem Karaszewiczem-Tokarzewskim „Torwidem”. W czasie pobytu w oddziale Kalenkiewicz brał udział w kilku starciach z Niemcami w okolicy Gór Świętokrzyskich i w Lasach Starachowickich oraz Suchedniowskich, m.in. pod Chodkowem (2 października 1939 r.) i w Cisowniku (1 listopada 1939 r.). W tym czasie opracował instrukcje dotyczące tworzenia oddziałów kadrowych przez zaciąg ochotniczy do oddziałów nierozbrojonych na jesieni 1939 r.

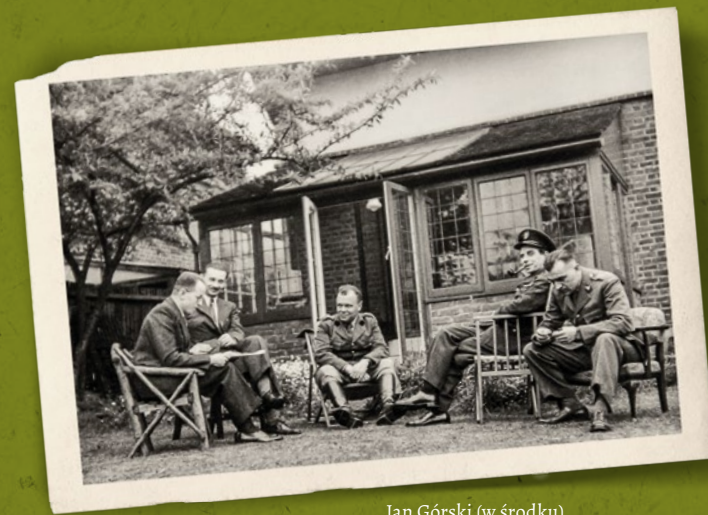
2 grudnia 1939 r. opuścił oddział i przez Kielce, Kraków, Tarnów, Grybów i Przełęcz Tylicką dotarł do Koszyc i Budapesztu (9 grudnia), a stamtąd udał się w kierunku Zagrzebia, Mediolanu, Turynu, Modane i 24 grudnia 1939 r. przybył do Paryża. Od 2 stycznia 1940 r. był słuchaczem oficerskiego kursu aplikacyjnego saperów w Wersalu, a od 15 marca – instruktorem tego kursu w CWS. Wraz z kpt. Janem Górskim 14 lutego 1940 r. zgłosił gotowość grona oficerów z Wyższej Szkoły Wojennej do udziału w desantach do kraju. Od 4 maja pracował jako referent w Biurze KG ZWZ gen. broni Kazimierza Sosnkowskiego w Paryżu, a 12 maja został przeniesiony do nowej siedziby w Angers. W tym miesiącu został zaprzysiężony na rotę ZWZ. 25 czerwca 1940 r.

(po upadku Francji) po ewakuacji z Saint-Jean-de-Luz przyłączył się do statku „Arandora Star” do Wielkiej Brytanii.

W Crawford przydzielono go do 1. Brygady Strzelców i wyznaczono na stanowisko zastępcy dowódcy kompanii saperów w Biggar. Od października 1940 r. pracował w Oddziale III Operacyjnym Sztabu NW w Londynie jako referent w Wydziale Studiów i Szkolenia Spadochronowego. Był współtwórcą lotniczej łączności z krajem oraz polskich wojsk spadochronowych, a także autorem oraz współautorem podstawowych opracowań i memoriałów do naczelnych władz wojskowych w tej materii (m.in.: *Użycie lotnictwa dla łączności i transportów wojskowych drogą powietrzną do kraju oraz dla wsparcia powstania. Stworzenie jednostek wojsk powietrznych. Projekt. Cz. I Nawiązanie łączności z Krajem. Cz. II Wsparcie powstania w Kraju za pomocą lotnictwa i wojsk przystosowanych do transportu powietrznego*, 1940, mps; *Instrukcja dla pierwszych lotów łącznikowo-rozpoznawczych*, 1940, mps; *Rozpoznanie lotnisk i lądowisk w kraju*, 1940, mps; projektu memoriału NW do premiera brytyjskiego pt. *Memoriał w sprawie wykorzystania ruchów powstańczych w Środkowej Europie, jako jednego z czynników zwycięstwa*, październik 1940, mps; *Uderzenie powierzchniowe jako nowa forma walki powietrznej*, 1941, mps; *Położenie polityczne ruchów powstańczych w Europie Środkowej*, 25 X 1941, mps). Ponadto Kalenkiewicz przygotował dla gen. Władysława Sikorskiego rozkaz ustanawiający Znak Spadochronowy. Brał udział w szkoleniu cichociemnych jako instruktor na kursach w Ringway (październik). W grudniu 1940 r. przeszedł na stację wyczekiwania w Hartford (nr 17). Otrzymał pisemne i ustne instrukcje od NW, szefa Sztabu NW i szefa Oddziału VI PSZ, które miał m.in. przekazać Komendantowi Głównemu ZWZ, a potem pozostać do jego dyspozycji.

Maciej Kalenkiewicz,
Wielka Brytania
(Ze zbiorów Marii
Danuty Wołągiewicz)

Jan Górski (w środku),
Maciej Kalenkiewicz (pierwszy z lewej),
Wielka Brytania
(Ze zbiorów Marii Danuty Wołągiewicz)

Jan Górski, Maciej Kalenkiewicz
(Ze zbiorów Marii Danuty Wołągiewicz)

Maciej Kalenkiewicz, Szkocja
(Ze zbiorów Marii Danuty Wołągiewicz)

W nocy z 27 na 28 grudnia 1941 r. w ramach operacji lotniczej o krypt. „Jacket” (ekipa nr 2) miał odbyć skok na zapasową placówkę, położoną między Sochaczewem a Bolimowem; przez pomyłkę został zrzucony 25 km na północny zachód od tego rejonu, na las Paulinka-Załusków k. Aleksandrowa, na terenie włączonym do Rzeszy Niemieckiej. Po skoku wraz z trzema spadochroniarzami (kpt. Alfred Paczkowski, ppor. Tadeusz Chciuk, kpr. Wiktor Strzelecki) został zatrzymany w polu przez patrol Grenzschutzu i odprowadzony na posterunek we Wszeliwach. Przy próbie rewizji cichociemni otworzyli ogień, zabijając 4 Niemców; wówczas Kalenkiewicz został ranny w lewe ramię. Zrzućeni spadochroniarze szybko oddalili się od miejsca walki. Dwaj z ekipy, którzy pozostali na miejscu skoku, by ukryć materiały

zrzutowe, zostali zaskoczeni przez niemiecką obławę i polegli w walce w Brzozowie Starym (rtm. Marian Jurecki, kpt. Andrzej Świątkowski). Poważnie ranny Kalenkiewicz dotarł do punktu kontaktowego w Domaniewiczach, skąd przyjechał do Warszawy, gdzie kurował się na kwaterach konspiracyjnych przy ul. Natolińskiej 4, Służewskiej 5 i Słowackiego 6/16. Na początku 1942 r. został przydzielony do KG ZWZ w Warszawie jako kierownik referatu operacyjnego w Oddziale III Operacyjnym. W tym czasie posługiwał się dokumentami na nazwisko Jan Kaczmarek (właściciel przedsiębiorstwa w branży piśmienno-papierniczej). Był współautorem drugiego planu powstania powszechnego o krypt. „W 154”,

zawartym w raporcie operacyjnym dowódcy AK nr 154/111 z 8 września 1942 r., autorem lub współautorem większości instrukcji bojowych oraz współpracownikiem Biura Badań Technicznych Wydziału Saperów KG AK oraz jednym z inicjatorów wydawnictwa „Żaloga” i członkiem redakcji pisma lotniczego „Wzlot”.

Z ramienia KG AK przeprowadził inspekcję okręgów m.in. w Kielcach i Lublinie. W sierpniu 1943 r. kierował akcją zdobywania strażnic niemieckich na granicy Rzeszy i GG dla sprawdzenia proponowanych metod walki.

Kalenkiewicz był inicjatorem wykonania w kraju sztandaru dla I Brygady Spadochronowej i członkiem komitetu fundacyjnego. Dostarczył m.in. ogólny rysunek sztandaru, nawiązał kontakt z Zofią Kossak-Szczucką „Weroniką” (znaną pisarką) i Marią Kann „Halina” (działaczką niepodległościową), które zajęły się sprawą powołania komitetu organizacyjnego. Ostatecznie sztandar zaprojektował inż. arch. Maciej Nowicki, prof. Stanisław Adamczewski zaś ofiarował na jego wykonanie osiemnastowieczną kapę kardynałską, pochodzącą ze spuścizny po ks. kard. Albinie Dunajewskim (1817–1894). Kalenkiewicz wraz z Zofią Kossak i Marią Kann przygotowali akt nadania sztandaru i wybór pocztu sztandarowego. 3 listopada 1942 r. w kościółku Panien Kanoniczek w Warszawie przy ul. Bielańskiej, w ścisłej konspiracji i w osłonie żołnierzy dywersji AK, nastąpiło poświęcenie sztandaru przez ks. Krauzego, a następnie matki chrzestne, Zofia Kossak-Szczucka i Maria Kann, podały sztandar klęczącym cichociemnym z pocztu sztandarowego: Kalenkiewiczowi, por. Mieczysławowi Eckhardtowi „Bocianowi” i ppor. Janowi Markowi „Walce”. Wobec ciągłego zagrożenia sztandar musiał kilka razy zmieniać miejsce ukrycia. Ostatecznie w nocy z 15 na 16 kwietnia 1944 r. został przewieziony do Włoch, a później Anglii w ramach operacji krypt. „Most 1” (zaszyty w szaty kościelne w Zakładzie ss. Szarytek).

Kennkarte Macieja Kalenkiewicza
(Ze zbiorów Marii Danuty Wołgiewicz)

Grupa oficerów, podoficerów,
szeregowych z I bat. 77. pp AK
Nowogródzyczna
(Ze zbiorów Marii Danuty Wołgiewicz)

W lutym 1944 r. Kalenkiewicz został mianowany inspektorem KG AK z pełnomocnictwami w zakresie unormowania stosunków w Okręgu Nowogródek AK i 20 lutego wyjechał z Warszawy wraz z por. cc Janem Piwnikiem „Ponurym” na Nowogródzycznę, zalegalizowany jako stolarz z niemieckiej organizacji Todta. Na początku marca wziął udział w rozprawie WSS we wsi Szlachtowszczyzna w okolicy Wasiliszek przeciwko por. Józefowi Świdzie „Lechowi”, dowódcy Zgrupowania „Nadniemeńskiego” AK. WSS pozbawił por. Świdę

dowództwa nad zgrupowaniem. 14 marca 1944 r. Kalenkiewicz przejął zgrupowanie w składzie I i IV baonu, później VIII baonu „Bohdanka” 77. pp AK. Rejonem jego działania był teren na południe od Lidy i po obu stronach Niemna, między jego dopływami: Lebiodą i Gawią. 15 kwietnia wyjechał do Wilna i spotkał się z ppłk. Aleksandrem Krzyżanowskim „Wilkiem”, komendantem Okręgu Wilno AK, aby zaproponować i omówić plan „Serce” – „Ostra Brama”, tj. operacji mającej na celu zdobycie Wilna połączonymi siłami Okręgów Nowogródek

i Wilno przed nadciągającą armią sowiecką. Zarówno pomysł, jak i podstawowa koncepcja były autorstwa Kalenkiewicza. W tym czasie kwaterował głównie w majątku Bagatelka pod Hołdowem. Zorganizował m.in. szkołę młodszych dowódców piechoty (konspiracyjną podchorążówkę). 18 maja 1944 r. dowodził operacją IV batalionu 77. pp AK przeciwko sowieckiej Brygadzie im. Kirowa (stałego przeciwnika polskich oddziałów), kwaterującej we wsi Krzywicze, zwanej „Małą Moskwą”, położonej na południowym brzegu Niemna. Operacja rozpoznana przez wywiad sowiecki zakończyła się niepowodzeniem i porażką 2. kompanii oraz zwiadu konnego IV batalionu 77. pp, które wpadły w zasadzkę przygotowaną przez przeciwnika w Olchówce (poległo 23 partyzantów, w tym 2 oficerów, Kalenkiewicz został ranny w rękę).

Kalenkiewicz postanowił dotrzeć na teren działalności Zgrupowania „Stołpce” por. cc Adolfa Pilcha „Góry” i wspomóc je w oderwaniu się z rejonu Iwieńca od oddziałów niemieckich i stale atakującej partyzantki sowieckiej. W dalszej perspektywie planował wspólne uderzenie na Wilno. 23 czerwca 1944 r. Kalenkiewicz wyruszył z Dokudowa na czele kombinowanego batalionu o krypt. „Bagatelka” (ok. 600 żołnierzy) i przez Gawię oraz Moryń następnego dnia dotarł pod Iwie, gdzie w starciu z Niemcami został ciężko ranny w prawe ramię. 26 czerwca wziął udział w zasadzce na transport niemiecki w pobliżu majątku Kwiatkowce, 4 km od Subotnik. Był też atakowany przez sowieckie oddziały partyzanckie. Później odjechał do Dziewieniszek, gdzie mieściła się kwatera polowa Dowództwa Oddziałów AK Okręgów Wilno i Nowogródek. Wobec pogorszenia się stanu zdrowia (gangrena ręki) 29 czerwca w Antoniszkach pod Oszmianą amputowano mu rękę, a następnie przeniesiono do szpitala polowego w Onzadowie. 9 lipca, ciągle gorączkując, zameldował się gen. Krzyżanowskiemu „Wilkowi” (taki wówczas przyjął stopień ppłk Krzyżanowski) w Wolkorabiszkach. Nie brał udziału

w zdobyciu Wilna. Po zajęciu miasta przez ACz i aresztowaniu przez nich 17 lipca 1944 r. na odprawach w Wilnie i Boguszach kadry i żołnierzy AK połączonych Okręgów Wilno i Nowogródek wycofał się wraz z oddziałem z Jaszun do Puszczy Rudnickiej, a ok. 23 lipca do Puszczy Ruskiej (Lewkiszki). 5 sierpnia 1944 kpt. cc Stanisław Sędziak „Warta” przekazał Kalenkiewiczowi dowództwo nad Podokręgiem Nowogródek, który formalnie powstał 1 czerwca 1944 r. Kalenkiewicz działał w okolicach Dubicz, Pielasy Kościelnej, Radunia i Skirejek. Depeszą z 18 sierpnia 1944 r. oficjalnie mianowany przez Komendanta Sił Zbrojnych w Kraju gen. Tadeusza Komorowskiego „Bora” komendantem Podokręgu Nowogródek i awansowany na podpułkownika.

Maciej Kalenkiewicz na białym koniu
(Ze zbiorów Marii Danuty Wołagiewicz)

Zginął 21 sierpnia 1944 r. w bitwie pod Surkontami (pow. Lida, woj. nowogródzkie) w walce z przeważającymi siłami sowieckimi, dowodząc oddziałem polskim i tam został pogrzebany przez bolszewików. Rannych dobili Sowieci. Łączne straty w zabitych wyniosły 36 żołnierzy AK.

Był autorem: *Hubalczycy*, Londyn 1940, mps; *Szwadron złotych kasztanów i ojczyzna*, Londyn 1941, mps; *O zdobywcą postawę polskiej polityki*, wrzesień 1940, mps; *Z walk partyzanckich w Świętokrzyskiem na wiosnę*, Londyn 1940–1941, mps; *Siła i umiar*, Londyn 1940/1941, mps; *Baczość*, Londyn 1940/1941, mps; oraz dwóch artykułów: *Prawdopodobieństwo masowej branki ludzi przez Niemców*, 1 I 1943, mps; *Polacy są narodem lotniczym*, luty 1943, mps, opublikowanych w prasie podziemnej.

Odnaczony dwukrotnie *Virtuti Militari* V kl. (19 marca 1942 r. i 2 października 1944 r.), dwukrotnie *Krzyżem Walecznych* (2 października 1944 r.), *Złotym Krzyżem Zasługi z Mieczami* (1 kwietnia 1945 r.), *Zwykłym Znakiem Spadochronowym* nr 005 (1941) i *Krzyżem Armii Krajowej*. We wrześniu 1991 r. w miejscu walki pod Surkontami Kalenkiewiczowi i innym poległym oraz zamordowanym przez Sowieców poświęcono pomnik i cmentarz wojenny, na którym spoczywa. W Elblągu i Krakowie jego nazwiskiem uhonorowano ulice, a w 1993 r. Szkoła Podstawowa nr 5 w Kętrzynie otrzymała imię Macieja Kalenkiewicza.

Krzyż na mogile Macieja Kalenkiewicza i jego żołnierzy, Surkonty (Ze zbiorów Marii Danuty Wołągiewicz)

Miejsce pochówku Macieja Kalenkiewicza, Surkonty (Ze zbiorów Marii Danuty Wołągiewicz)

Bibliografia

Źródła:

Archiwum Politechniki Warszawskiej

Teczka studencka nr 10828

Centralne Archiwum Wojskowe

Akta personalne,teczka osobowa nr 1531

Zbiory Ireny Kalenkiewiczowej, Agnieszki Mironowicz, Marii Wołagiewicz:

Wykaz posiadanych w SPP opracowań i notatek sztabowych z lat 1940–1941, których autorem i współautorem jest Maciej Kalenkiewicz;

Wykaz posiadanych prac literackich i referatów Macieja Kalenkiewicza;

Opinie o Macieju Kalenkiewiczu;

Arkusze ewidencyjno-kwalifikacyjny (kopia);

Roczne uzupełnienie listy kwalifikacyjnej za rok 1934 (kopia);

Życiorys ppłk. dypl. sap. inż. Macieja Kalenkiewicza pióra Ireny Kalenkiewiczowej;

Prace literackie, referaty i artykuły oraz przemówienia Macieja Kalenkiewicza.

Zbiory K.A. Tochmana:

Informacje, listy i relacje Ireny Kalenkiewiczowej, Bronisławy Śmilgin „Biedronki”, Jerzego Brzozowskiego „Gozdawy” i Działu Ewidencji i Studentów Politechniki Warszawskiej, 19 I 2012.

Literatura (wybór):

Armia Krajowa w dokumentach 1939–1945, t. 2 i 4.

Banasikowski E., *Na zew ziemi wileńskiej*, Warszawa–Paryż 1990.

Bieniecki K., *Lotnicze wsparcie Armii Krajowej*, Kraków 1994.

Bystrzycki P., *Znak cichociemnych*, Warszawa 1985.

Celt M. [Tadeusz Chciuk], *Koncert. Opowiadanie cichociemnego*, Warszawa 2002.

Chlebowski C., *Mogiła pod Surkontami*, „Przegląd Katolicki” 1988, nr 33/34; 1989, nr 2.

Chocianowicz W., *W 50-lecie powstania Wyższej Szkoły Wojennej w Warszawie*, Londyn 1969.

Cichocka E., „Teresa”, *Bohdanka pod Surkontami*, „Szlakiem Narbutta. Biuletyn Środowiska Żołnierzy AK Okręgu Nowogródzkiego” 1990, nr 4.

Drogi cichociemnych, Londyn 1972.

Erdman J., *Droga do Ostrej Bramy*, Londyn 1984.

Gabrel A. SDB, *Niezwykły, zwyczajny... Ksiądz Andrzej Świda*, Warszawa 2007.

Garliński J., *Politycy i żołnierze*, Londyn 1971.

Kosztyła Z., *Oddział Wydzielony Wojska Polskiego majora „Hubala”*, Warszawa 1987.

Kunert A.K., *Słownik biograficzny konspiracji warszawskiej 1939–1944*, t. 2, Warszawa 1987.

Mirowiczowa A., *Kalenkiewicz Maciej* [w:] *Polski słownik biograficzny*, t. 11, Wrocław 1965.

Ney-Krwawicz M., *Biuro generała Sosnkowskiego. Komenda Główna Związku Walki Zbrojnej we Francji listopad 1939–czerwiec 1940*, Warszawa 1996.

Ney-Krwawicz M., *Komenda Główna Armii Krajowej 1939–1945*, Warszawa 1990.

Nowogródzki Okręg Armii Krajowej w dokumentach, oprac. K. Krajewski, Warszawa 2009.

Paczkowski A., *Ankieta cichociemnego*, Warszawa 1984.

- Polskie Siły Zbrojne w drugiej wojnie światowej*, t. 3: *Armia Krajowa*, Londyn 1950.
- Rocznik Oficerski 1928*, Warszawa 1928.
- Roy T.S., *Maciej Kalenkiewicz – spadochroniarz poeta*, „Dziennik Polski”, 18 III 1987.
- Sosabowski S., *Droga wiodła ugorem*, Kraków 2011.
- Sosabowski S., *Najkrótszą drogą*, Londyn 1957.
- Szatsznajder J., *Cichociemni. Z Polski do Polski*, Wrocław 1990.
- Szymański M., *Oddział majora Hubala*, Warszawa 1972.
- Tochman K.A., *Niepodlegli ciemności. Antologia poezji cichociemnych*, Zamość 1992.
- Tucholski J., *Cichociemni*, Warszawa 1985.
- Wodzyński J. et al., *Księga pamięci kadetów II Rzeczypospolitej*, Warszawa 2001.